

RUGSTREEPPADDENMONITORING, EEN NIEUWE AANPAK

De rugstreeppad is vanwege zijn uitbundige kooractiviteit een vrij eenvoudig te inventariseren soort. En ook het aantal telgebieden van deze soort in het Meetnet Amfibieën is, met 43 stuks, redelijk groot. Waarom is er dan toch een nieuwe aanpak nodig? De dekking van de telgebiedjes voor de rugstreeppad liet nog wat te wensen over. Met name door het gebrek aan telgebieden in de duinen, het agrarische gebied en langs de grote rivieren. Bovendien is de soort zeer mobiel: het ene jaar roept hij in het telgebied en het jaar erop er net naast, waardoor je hem kan missen. Ook zijn voorkeur voor tijdelijke wateren, die niet ieder jaar voorhanden zijn, maakte monitoring volgens de reguliere methode soms wat lastig. Vandaar dat we gezocht hebben naar een andere aanpak, waarbij we, gebruik makend van de luide kooractiviteit van

de mannetjes, grotere oppervlakken kunnen beslaan. Voor de reguliere telgebieden verandert er natuurlijk verder niets. De rugstreeppadengegevens die daar verzameld worden zijn nog steeds even bruikbaar voor de trendanalyses. Deze nieuwe methode is alleen een aanvulling op de reeds bestaande monitoring.

pilotstudy

In 2003 hebben we een pilotstudy gedaan in vijf verschillende duingebieden waarbij we 's avonds op de fiets een aantal maal een vaste route hebben gefietst. Langs deze route hadden we een aantal stopplaatsen opgenomen waar werd geluisterd en genoteerd hoeveel dieren er riepen. Daarbij gebruikten we de indeling zoals we die nu ook voor het Meetnet Amfibieën gebruiken (zie tabel).

klasse	status	toelichting
0	ontbreekt	geen roepende dieren
1	zeldzaam	één of enkele individuele dieren roepen
2	algemeen	De roep van individuele dieren is te onderscheiden, maar er is niet of nauwelijks sprake van geluidsoverlap
3	zeer algemeen	Volledige koorvorming, de geluiden zijn niet meer apart te onderscheiden, maar overlappen en vormen een continu geluid

resultaten

Tijdens de studie werden de volgende vijf duingebieden bezocht: Schoorlse Duinen (Gerard Smit), Zuid-Kennemerland (Annie Zuiderwijk), Amsterdamse Waterleidingduinen, (Axel Groenveld), Berkheide en Meijndel (beide door Tom v.d. Meij). En in alle vijf de gebieden werden volop rugstreeppadden aangetroffen. In ieder geval genoeg gegevens om de nieuwe aanpak goed te kunnen evalueren. Uit die evaluatie blijkt dat het mogelijk is met relatief weinig inspanning een representatief deel van een groot oppervlak te

monitoren op het voorkomen van rugstreeppadden mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden.

de route

De route moet met de fiets goed begaanbaar zijn en in het donker goed terug te vinden zijn. Het moet dus niet noodzakelijk zijn om stukken te lopen. Ook verdient het sterk de voorkeur om een lus te fietsen, zodat je niet dezelfde weg terug hoeft te rijden. Het is belangrijk de route overdag goed verkend te hebben, zodat je op de hoogte bent van de ligging van wateren langs de route. Bij de verkenning wordt de route op kaart vastgelegd, inclusief de

stopplaatsen langs de route. Deze stopplaatsen moeten natuurlijk bij kansrijke wateren gelegen zijn. Maar in zeer waterrijke gebieden is het raadzaam om vaste, in het donker herkenbare, stopplaatsen te hebben (kruisingen van wegen o.i.d.) die ongeveer een kilometer van elkaar verwijderd liggen. Dit vanwege het verre dragen van het geluid van rugstreeppadden en om zo dubbeltellingen te voorkomen. In waterrijke gebieden is het vaak onmogelijk om het geluid van de rugstreeppadden aan een water te verbinden. Het is dan dus beter om de kooractiviteit rondom de stopplaats als geheel te noteren. De stopplaatsen worden op de

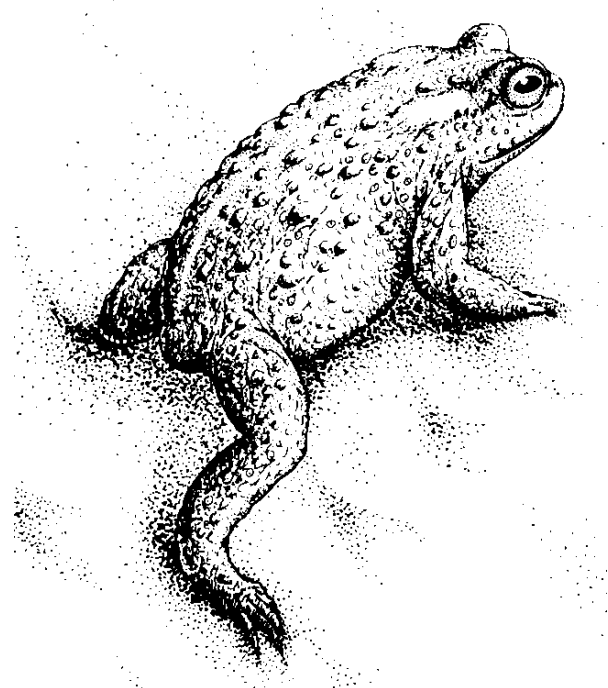


Roepende rugstreeppad Foto: Axel Groenveld

kaart genummerd en deze nummering moet door de jaren heen gehandhaafd blijven, om trendanalyses mogelijk te maken. Het fietsen van een route moet doenlijk zijn op een avond. Zorg er daarom voor dat het fietsen van de route niet meer dan twee uur in beslag neemt.

de telrondes

Om een goed beeld te krijgen van de diverse koorplaatsen langs de route is het noodzakelijk om minimaal drie bezoeken af te leggen in de periode van hoge kooractiviteit. Dit valt in de periode lopende van de derde week van april t / m half juni. Bij voorkeur dienen bezoeken zodanig gepland te worden dat er één in de laatste week van april, één



in de eerste helft van mei en één in de tweede helft van mei / eerste week van juni wordt afgelegd, wanneer de kooractiviteit op piekhoogte is. Daarbij moet natuurlijk wel rekening worden gehouden met de weersomstandigheden. Deze dienen vooral niet te koud en niet te winderig te zijn. Zowel wind als koude is van invloed op de kooractiviteit. Bovendien is het onder winderige omstandigheden vaak erg moeilijk om op afstand roepende dieren te lokaliseren. Het veldbezoek moet plaatsvinden tussen zonsondergang en middernacht, wanneer de dieren het hardste roepen.

tips

Aan de hand van resultaten en ervaringen van anderen met soortgelijke inventarisatiemethode voor rugstreeppadden lijkt deze methode ook in andersoortige landschappen, zoals veenweidegebieden, agrarisch landschap en uiterwaarden, goed te werken. Ook is het soms mogelijk een dergelijke route met de auto af te leggen, mits het autoverkeer op de route geen overvloedig geluid produceert, wat het waarnemen van kooractiviteit in de weg staat. Behalve rugstreeppadden zie en hoor je natuurlijk ook andere dieren. Zo is het goed mogelijk ook groene kikkers mee te nemen in de monitoring en deze in abundantieclassen in te delen. Omdat ook zoogdieren in de duinen goed vertegenwoordigd waren, werden er tijdens de pilotstudy regelmatig reeën, damherten, vossen, en konijnen gezien. Het is een kleine moeite om ook deze te noteren op het formulier.

Wanneer aan bovenstaande randvoorwaarden voldaan wordt lijkt de methode goed te standaardiseren te zijn en dus een nuttige aanvulling te zijn op het Meetnet Amfibieën.

VREEMDE LEEFGEBIEDEN VAN DE RUGSTREEPPAD

Na de oproep in de vorige Mededelingen om vreemde leefgebieden van de rugstreeppad door te geven ontvingen we van Cridi Moors informatie over een wel heel bijzonder leefgebied bij Maastricht.

Bij een verbouwing van de Natuurtuinen Jekerdal van de Stichting CNME kwamen er rugstreeppadden tevoorschijn! De Natuurtuinen liggen op een afstand van 500 meter van de ENCI-groeve, waar deze pad veelvuldig voorkomt. Bij de Natuurtuinen Jekerdal hoort een kassencomplex. Hier werden in het zandbed onder de stoeptegels, verscheidene rugstreeppadden gevonden.

Nog leuker was toen in de zomer van 2003 in een waterbed in de kas (voor het vochtig houden van planten), eitjes werden afgezet van de rugstreeppad.

Bijna de hele zomer ging dit proces door in de warme kas. Eitjes, larven en subadulten die het waterbed alweer verlieten op zoek naar landbiotoop.

Komend jaar wordt het waterbed weer gebruikt voor het vochtig houden van planten. Zouden de jonge padden ook weer terugkeren naar de kas? Ook wordt er dit voorjaar bij de Natuurtuinen Jekerdal een infiltratiezone met vijvers aangelegd naast de kas, welke gevoed wordt door het regenwater van de daken, dat via de afgekoppelde regenpijpen in de vijvers en de overstromingsvlakte terecht komt. In deze overstromingsvlakte willen we de voor dit milieu specifieke vegetatie laten ontwikkelen, waardoor hopelijk ook de bijbehorende diersoorten het gebiedje weten te vinden.